

Soạn bài Tục ngữ về con người và xã hội - Ngữ văn lớp 7

Hướng dẫn trả lời câu hỏi soạn bài trang 12 SGK Ngữ Văn lớp 7 tập 2: Tục ngữ về con người và xã hội.

Câu 1. Em hãy đọc kĩ văn bản và chú thích để hiểu các câu tục ngữ và một số từ trong văn bản.

Trả lời:

Đọc kĩ văn bản trong sách giáo khoa trang 12.

Câu 2. Phân tích từng câu tục ngữ trong văn bản theo những nội dung sau:

a) Nghĩa của câu tục ngữ.

b) Giá trị của kinh nghiệm mà câu tục ngữ thể hiện.

c) Nêu một số trường hợp cụ thể có thể ứng dụng câu tục ngữ (yêu cầu này chỉ cần thực hiện với một số câu làm mẫu).

Trả lời:

Phân tích các câu tục ngữ trong bài có thể lập bảng theo mẫu sau đây:

Câu	Nghĩa câu tục ngữ	Giá trị câu tục ngữ	Giá trị kinh nghiệm mà câu tục ngữ thể hiện
1	Con người quý giá hơn tiền bạc	Đề cao giá trị con người	Răn dạy con người biết quý trọng bản thân, biết tạo lập giá trị tự thân
2	Răng, tóc là phần thể hiện tính nết của con người	Phải biết chăm chút từng yếu tố thể hiện hình thức, tính nết tốt đẹp của con người	Rèn dũa con người từ những điều nhỏ nhất về hình thức
3	Khó khăn về vật chất vẫn phải sống trong sạch, thiện lương	Trong hoàn cảnh khó khăn, cần giữ nhân cách tốt đẹp	Răn con người nên không được tham lam, làm liều ngay cả khi thiếu thốn, khó khăn.
4	Cần phải học cách ăn, nói... đúng chuẩn mực	Cần phải học các hành vi ứng xử văn hóa	Học cách ăn nói, giao tiếp lịch sự, hòa ái với mọi người.
5	Cần phải có thầy cô hướng dẫn, dạy bảo	Coi trọng vị thế, vai trò của người thầy trong giáo dục	Khuyến con người biết lễ nghĩa, tôn kính thầy cô

Soạn bài Tục ngữ về con người và xã hội - Ngữ văn lớp 7

6	Đề cao việc học từ những người gần gũi thân thuộc như bạn bè	Không chỉ học ở thầy cô mà cần học ở bạn bè, những người xung quanh	Sự học không chỉ bó hẹp ở người thầy.
7	Con người cần phải biết yêu thương người khác như yêu bản thân mình	Đề cao cách ứng xử hòa ái.	Giáo dục con người biết yêu thương, vị tha
8	Phải biết nhớ ơn người cho trái ngọt, quả lành	Phải biết ơn người mang lại thành quả cho mình hưởng thụ	Nghĩa cử đền ơn đáp nghĩa
9	Nhiều cá thể gộp lại sẽ tổng hợp được sức mạnh làm việc lớn	Khẳng định sức mạnh của sự đoàn kết	Giáo dục về lối sống tập thể, tránh những tiêu cực cá nhân

Câu 3: So sánh hai câu tục ngữ:

- *Không thầy đố mày làm nên*

- *Học thầy không tày học bạn*

Trả lời:

- **Giống:** đều đề cao việc học tập, học hỏi, chỉ có học tập, biết tìm thầy mới có thể thành tài, đóng góp được cho xã hội

- **Khác:**

+ *Không thầy đố mày làm nên:* Khẳng định tầm quan trọng, vai trò của người thầy trong giáo dục

+ *Học thầy không tày học bạn:* Mở rộng môi trường học, có thể học ở bất cứ đâu, học ngay từ bạn bè

- Lời khuyên răn trong hai câu tục ngữ này không mâu thuẫn, trái ngược nhau mà bổ sung lẫn nhau chặt chẽ, hợp lí khi đề cao việc mở rộng môi trường, phạm vi học hỏi.

- **Một số câu tục ngữ tương tự:**

+ *Bán anh em xa mua láng giềng gần*

+ *Xây đàn tan ghé*

+ *Máu chảy ruột mềm.*

Soạn bài Tục ngữ về con người và xã hội - Ngữ văn lớp 7

Câu 4. Hãy chứng minh và phân tích giá trị của các đặc điểm sau trong tục ngữ:

- Diễn đạt bằng so sánh;
- Diễn đạt bằng hình ảnh ẩn dụ;
- Từ và câu có nhiều nghĩa.

Trả lời:

- Diễn đạt bằng cách so sánh:
 - + *Học thầy không tày học bạn*: quan hệ so sánh được thể hiện qua từ “không tày”
 - + *Một mắt người bằng mười mắt của*: Hình thức so sánh, đối lập đơn vị chỉ số lượng (*một* > < *mười* khẳng định sự quý giá của người so với của)
- Diễn đạt bằng hình ảnh ẩn dụ:
 - + *Một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ*: ẩn dụ *ngựa* - nghĩa đen chuyển sang nghĩa bóng là con người, cá thể trong một tập thể, cần được tương hỗ, yêu thương.
 - + *Ăn quả nhớ kẻ trồng cây*: từ *cây* - *quả* nghĩa đen chuyển sang thành quả và người có công giúp đỡ sinh thành.
- Dùng từ và câu có nhiều nghĩa:
 - + *Cái răng, cái tóc là góc con người*: răng, tóc được hiểu là những yếu tố hình thức nói chung - hình thức nói lên lối sống, phẩm cách.
 - + *Đói cho sạch, rách cho thơm*: không những đói rách không mà còn chỉ thiếu thốn, khó khăn nói chung. Sạch, thơm chỉ việc giữ gìn nhân cách, tư cách.

LUYỆN TẬP

Câu hỏi: Tìm những câu tục ngữ đồng nghĩa hoặc trái nghĩa với những câu tục ngữ trong **Bài 19** đã học.

Trả lời:

Tham khảo những câu tục ngữ sau đây:

- *Kiến tha lâu cũng đầy tổ*.

Soạn bài Tục ngữ về con người và xã hội - Ngữ văn lớp 7

- *Có cứng mới đứng đầu gió.*
- *Chết trong còn hơn sống đục.*
- *Một miếng khi đói còn một gói khi no.*
- *Ở chọn nơi, chơi chọn bạn.*